

Drs. F.C.G.M. Timmermans
Minister van Buitenlandse Zaken

Betreft: territoriaal bereik Nederlands-Israëliisch samenwerkingsforum

4 december 2013

Geachte minister Timmermans,

Aanleiding voor deze brief van 13 Nederlandse hoogleraren internationaal recht is het recente debat over de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarin kwam de relatie tussen het op te richten Nederlands-Israëliisch samenwerkingsforum en Israëliische nederzettingen aan de orde.

In dat debat maakte u kenbaar dat de regering haar beleid zal voortzetten om Nederlandse bedrijven te ontmoedigen economische relaties met Israëliische nederzettingen aan te gaan. Dat beleid verwelkomen wij als hoogleraren internationaal recht en achten wij uiterst relevant.

Met het ontmoedigingsbeleid houdt de verantwoordelijkheid van de regering echter niet op. Dat merken wij op naar aanleiding van uw kanttekening dat de regering zich alléén kan richten op de Nederlandse deelnemers aan het Nederlands-Israëliisch samenwerkingsforum.

De Nederlandse regering heeft de intensivering van de bilaterale betrekkingen met Israël oorspronkelijk geïnitieerd, waaruit het Nederlands-Israëliisch samenwerkingsforum voortvloeit. Zij formaliseert, ondersteunt en (co-)organiseert dit forum en draagt daarom verantwoordelijkheid voor het forum in zijn geheel.

Het staat buiten kijf dat het Israëliische nederzettingenbeleid een continue schending van ook voor Nederland geldend internationaal recht vormt, zoals vastgesteld door de VN-Veiligheidsraad. De nederzettingen maken inbreuk op het recht op zelfbeschikking van de Palestijnen, een recht dat, zoals het Internationaal Gerechtshof in Den Haag in 2004 heeft bevestigd, *erga omnes* is en dus bindende verplichtingen voor alle landen behelst. Als tijdelijk EU-voorzitter speelde Nederland een cruciale rol bij de totstandkoming en aanvaarding, met 150 stemmen tegen 6, van de resolutie van 20 juli 2004 van de Algemene Vergadering van de VN inzake de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof van 9 juli 2004.

De Nederlandse regering is volkenrechtelijk verplicht om bij te dragen aan de verwezenlijking van het Palestijns *erga omnes* recht op zelf-beschikking en om het Israëliische nederzettingenbeleid niet te faciliteren. In dat kader behoort de regering vóóraf het beperkt territoriaal bereik van het Nederlands-Israëliisch samenwerkingsforum conform het internationaal recht te definiëren en te expliciteren, bij voorkeur in samenspraak met de Israëliische regering, of desnoods eenzijdig.

De omstandigheid dat het samenwerkingsforum geen formeel-juridische vorm zal hebben en niet via een verdrag tot stand zal komen, vormt daarvoor geen beletsel. Ook bij een

Memorandum of Understanding of een *Joint Statement* kan Nederland overeenkomstig de geldende statenpraktijk zijn interpretatie van het territoriaal bereik van het forum specificeren en op passende wijze formaliseren.

Indien dat niet zou gebeuren, zou Nederland niet adequaat handelen conform duidelijke en norm-gebaseerde spelregels die óók van toepassing zijn op het samenwerkingsforum. Dit zou de kans vergroten dat entiteiten uit Israëlische nederzettingen bij het forum betrokken raken en zou de mogelijkheden verkleinen om daar effectief tegen op te treden. Aangezien de regering direct verantwoordelijk is voor het forum, zou dat kunnen neerkomen op het faciliteren en ondersteunen van de volkenrechtelijk illegale nederzettingen, hetgeen tot volkenrechtelijke aansprakelijkheid van Nederland zou kunnen leiden. Immers, het verklaarde doel van het forum is het bevorderen van samenwerking.

Zover mag het niet komen, ook omdat Nederland een voorbeeld-functie vervult op internationaalrechtelijk gebied en haar reputatie heeft hoog te houden met Den Haag als internationale Hoofdstad van Recht en Vrede. Wij vragen u dan ook met klem om ervoor te zorgen dat Nederland vóór de lancering van het Nederlands-Israëliësch samenwerkingsforum op gepaste wijze formeel kenbaar zal maken dat het territoriaal bereik van dit forum zich niet zal uitstrekken tot de bezette Palestijnse gebieden (inclusief Oost-Jeruzalem) en daarin gelegen Israëlische nederzettingen en de Israëlische autoriteiten daar formeel en publiekelijk van in kennis zal stellen.

Hoogachtend,

Prof. mr dr. K. Arts
Erasmus Universiteit Rotterdam

Prof. mr dr. P.H.F. Bekker
University of Dundee (V.K.)

Prof. mr. Th. C. van Boven
Maastricht University

Prof. dr. M.M.T.A. Brus
Rijksuniversiteit Groningen

Prof. mr I. Dekker
Universiteit Utrecht

Prof. dr. J. Dugard
Universiteit Leiden

Prof. mr. C. Flinterman
Universiteit Utrecht

Prof. dr. M.T. Kamminga
Maastricht University

Prof. mr B.E.P. Myjer
Vrije Universiteit Amsterdam
(emeritus)

Prof. dr. P. de Waart
Vrije Universiteit Amsterdam
(emeritus)

Prof. dr. R.A. Wessel
Universiteit Twente

Prof. dr. W.G. Werner
Vrije Universiteit Amsterdam

Prof. dr. L. Zegveld
Universiteit van Amsterdam